

[ALHE] Dylemat ciasteczkowy

Bartosz Świtalski

Marcel Kawski

March 2021

1 Wprowadzenie

Rozważamy następujący problem:

Nauczycielka w przedszkolu musi rozdać dzieciom ciastka wg uzyskanych przez nie wyników z testu umiejętności. Dzieci siedzą w linii obok siebie (i nie zmieniają tych pozycji). Zgodnie z przyjętymi zasadami, jeśli dwoje dzieci siedzi obok siebie, dziecko z wyższą oceną musi dostać więcej ciastek. Nauczycielka ma ograniczony budżet i chce rozdać jak najmniej ciastek.

W poniższej pracy, bazując na dwóch wybranych rodzajach algorytmów ewolucyjnych, zaimplementujemy program generujący rozwiązanie takiego problemu, a następnie porównamy te metody do rozwiązania optymalnego, wygenerowanego metodą [MIP](#).

W celu określenia funkcji oceny (ewaluacji) rozwiązania (genotypu) zaproponujemy własną heurystykę.

2 Decyzje projektowe

- Wybrany język programowania to [Python](#)
- Wybrane rodzaje algorytmów ewolucyjnych do implementacji to:
  - strategia ewolucyjna ($\mu + \lambda$)
  - klasyczny algorytm genetyczny (Holland, 1975)
- Przyjęty budżet możliwych ewaluacji funkcji celu dla pojedynczej próby optymalizacji wynosi 1000 * D (wymiarowość zadania)
- Będziemy testować różne wymiarowości (zróżnicowane rzędem wielkości)
- Podczas jednego uruchomienia programu będziemy dokonywać uśredniania wyników z 25 wywołań algorytmu
- Zaimplementujemy kryterium stopu **k-iteracji**
- W przypadku zajścia kryterium stopu obliczenia w danych kroku rozpoczynają się od nowa (o ile pozwala na to pozostały budżet)
- Ocena możliwa do uzyskania przez i -tego ucznia z testu umiejętności to $g_i \in \{1, 2, 3 \dots 10\}$

- Ciastko jest niepodzielną jednostką (nie można dać uczniowi $1\frac{2}{3}$ ciastka)
- Naszym celem jest minimalizacja funkcji celu q

2.1 chromosom osobnika

Dla obydwu implementowanych algorytmów ewolucyjnych chromosom osobnika jest listą liczb całkowitych z zakresu $[1;10]$ o długości równej wymiarowości zadania. Jest on reprezentacją proponowanego przydziału ciastek.

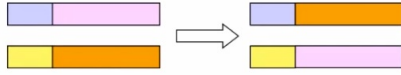
3 Zastosowane rodzaje algorytmów ewolucyjnych

3.1 strategia ewolucyjna ($\mu + \lambda$)

- Strategia elitarna
- Populacja bazowa ma μ osobników, a potomna λ osobników
- Osobnik zawiera 2 chromosomy. Ten dodatkowy zawiera wartości σ używane do mutacji
- Krzyżowanie uśredniające z losową wagą: $y = w \cdot x_1 + (1 - w) \cdot x_2$, gdzie w jest losowane z rozkładu jednostajnego $U(0, 1)$
- Mutacja ma 3 etapy. Dla każdego osobnika:
  - $a = N(0, 1); b_j = N(0, 1)_j, j \in 1 \dots J$, gdzie J to liczba cech osobnika
  - $\sigma_j \leftarrow \sigma_j \exp(\tau' a + \tau b_j)$, gdzie $\tau = \frac{1}{\sqrt{2n}}$, a $\tau' = \frac{1}{\sqrt{2\sqrt{n}}}$
  - $O_j = T_j + \sigma_j N(0, 1)_j$

3.2 algorytm genetyczny (Holland, 1975)

- Selekcja ruletkowa - prawdopodobieństwo wyboru osobnika jest wprost proporcjonalne do wartości funkcji przystosowania: $p_s(P(t, i)) = \frac{q(P(t, i))}{\sum_j q(P(t, j))}$ (wzór dotyczy maksymalizacji, przy minimalizacji należy go przekształcić)
- Krzyżowanie jednopunktowe - wybieramy losowo punkt przecięcia genotypu, z dwóch osobników rodzicielskich powstają dwa osobniki potomne przez prostą wymianę części genotypów rodziców

- Sukcesja generacyjna
- Duży rozmiar populacji
- Duże prawdopodobieństwo krzyżowania, bardzo małe prawdopodobieństwo mutacji
- Mutacja Gaussowska: jeśli dla danego osobnika zachodzi mutacja, to do każdej z wartości w chromosomie jest dodawana losowa wartość z rozkładu normalnego

4 Heurystyka funkcji oceny

W celu oceny osobnika zastosujemy następującą heurystykę:

- Jeżeli rozwiązanie jest niedopuszczalne, to funkcja kara w dużym stopniu tak, że bardziej opłaca się przydzielić więcej ciastek, aniżeli nagiąć choć trochę zasady:

$$\text{ocena} = \sum_{j=1}^{D-1} D \cdot (\text{różnica ciastek w niedozwolonym przydziale między uczniami } j \text{ i } j+1)^2 + \sum_{j=1}^D (\text{liczba przydzielonych ciastek dla } j\text{-tego ucznia})$$
- Jeżeli rozwiązanie jest dopuszczalne, to im mniejsza suma przydzielonych ciastek, tym lepsza ocena (mniejsza wartość funkcji celu q):

$$\text{ocena} = \sum_{j=1}^D (\text{liczba przydzielonych ciastek dla } j\text{-tego ucznia})$$

5 Testowanie

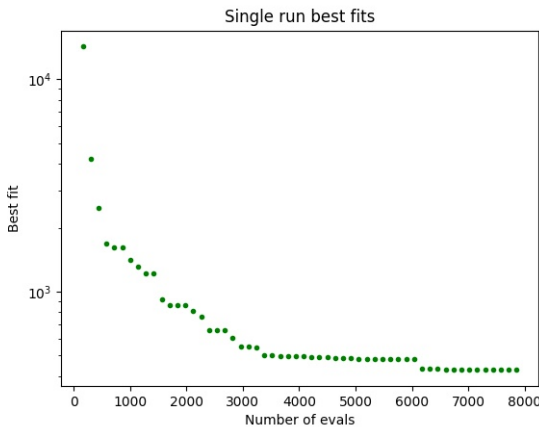
Testowaliśmy na wybranych ustawieniach początkowych:

1. strategia ewolucyjna ($\mu + \lambda$):
  - $\mu = 20$
  - $\lambda = 7 \cdot \mu$
  - $\sigma_0 \in (0.9; 1.1)$
2. algorytm genetyczny
  - rozmiar populacji = $10 \cdot \text{wymiarowość}$
  - prawdopodobieństwo krzyżowania = 0.9
  - prawdopodobieństwo mutacji = 0.01

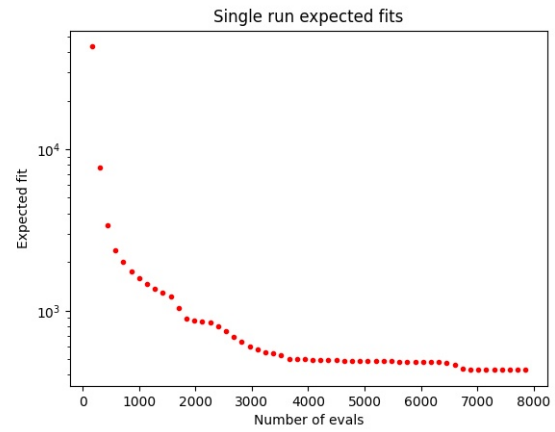
6 Wyniki

Testowaliśmy następujące wymiarowości zadania: $\{5, 10, 20, 40, 80, 160\}$.

6.1 Przykłady działania strategii ewolucyjnej ($\mu + \lambda$)

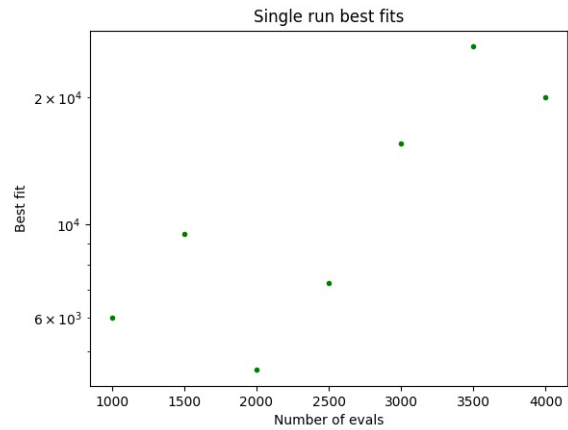

Rysunek 1: Dopasowanie najlepszego osobnika populacji w zależności od liczby ewaluacji funkcji celu dla wymiarowości $D = 50$.

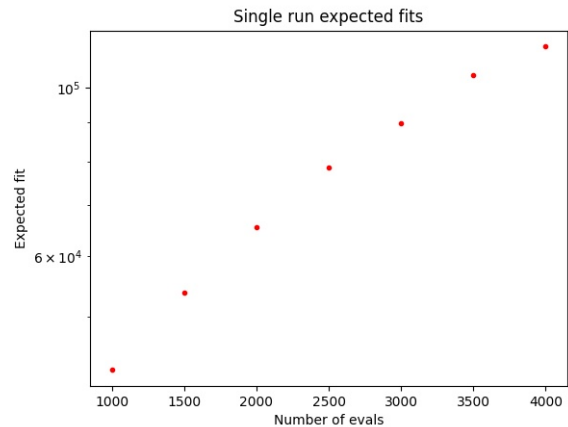

Rysunek 2: Dopasowanie średniego osobnika populacji w zależności od liczby ewaluacji funkcji celu dla wymiarowości $D = 50$.

6.2 Przykłady działania algorytmu genetycznego

Rysunek 3: Dopasowanie najlepszego osobnika populacji w zależności od liczby ewaluacji funkcji celu dla wymiarowości $D = 50$.

Rysunek 4: Dopasowanie średniego osobnika populacji w zależności od liczby ewaluacji funkcji celu dla wymiarowości $D = 50$.

6.3 Wyniki testowe

objaśnienia:

- D - wymiarowość zadania
- best fit - najlepsze znalezione rozwiązanie
- best fit mean - średnia najlepszych znalezionych rozwiązań
- best fit std. deviation - odchylenie standardowe najlepszych znalezionych rozwiązań

		strategia ewolucyjna ($\mu + \lambda$)			algorytm genetyczny		
D	optimum	best fit	best fit mean	best fit std. deviation	best fit	best fit mean	best fit std. deviation
5	7	7	7	0	8	11.16	1.76
10	15	15	15.44	0.75	29	37.52	3.75
20	34	41	46.64	2.98	105	142.24	20.38
40	70	131	151.84	7.95	680	1049.48	180.23
80	139	465	630.28	123.64	6040	11 338.16	2527.62
160	239	5075	7818.56	1115.08	74 475	96 877.20	8894.36

6.3.1 krzyżowanie dwupunktowe w algorytmie genetycznym

		algorytm genetyczny		
D	optimum	best fit	best fit mean	best fit std. deviation
5	7	8	11.32	1.49
10	15	29	36.76	3.86
20	34	99	134.76	19.39
40	70	396	1067.60	193.88
80	139	6884	10 928.32	1819.41
160	239	80 630	100 013.52	9909.93

7 Wnioski

Zauważyliśmy, że algorytm genetyczny zdecydowanie gorzej rozwiązuje nasz dylemat rozdawania ciastek. Już dla małych wymiarowości (5, 10, 20) zauważalne są różnice między obydwooma algorytmami. Dla większych problemów stwierdziliśmy, że problem uwidacznia się jeszcze bardziej, a różnice rosną w tempie wykładniczym. Jedną z przyczyn takiego stanu sytuacji może być fakt, że w naszej wersji algorytmu genetycznego przyjmujemy, że mutacja występuje bardzo sporadycznie ($\approx 1\%$), a głównym mechanizmem napędzającym ewolucję jest krzyżowanie (jednopunktowe, $\approx 70\%$ przypadków). W takim wypadku, jeśli wśród populacji nie ma takiego osobnika, który posiada w swoim genotypie optymalną dla danego problemu wartość jednej z cech (pojedyncza cecha = liczba rozdanych ciastek jednemu dziecku), szansa na uzyskanie optimum globalnego, czy też lokalnego, jest niska. Jeśli populacja bazowa zostanie wylosowana niekorzystnie (co jest bardzo prawdopodobne z uwagi na naturę problemu), to nawet przy dłuższym działaniu algorytmu (większej liczbie pokoleń) nie następuje poprawa.

Z drugiej strony mamy do czynienia ze strategią ewolucyjną, czyli z podejściem z sukcesą elitarną. Jak widać w wynikach strategia ta jest zdecydowanie bardziej skuteczna, a dla małych wymiarowości znajduje optimum globalne

z bardzo wysokim prawdopodobieństwem. Jest to prawdopodobnie spowodowane dużym prawdopodobieństwem mutacji, która w różnych strategiach ewolucyjnych jest uznawana jako kluczowy element ewolucji (w przeciwieństwie do algorytmów genetycznych).

7.1 krzyżowanie wielopunktowe

Z uwagi na początkowo słabe działanie algorytmu genetycznego zdecydowaliśmy zwiększyć prawdopodobieństwo wystąpienia krzyżowania z 0.7 na 0.9 oraz przetestować krzyżowanie wielopunktowe (> 1). Testowaliśmy krzyżowanie dwupunktowe oraz trzypunktowe. Uzyskane wyniki są porównywalne z tymi, które uzyskaliśmy przy krzyżowaniu jednopunktowym. Wyniki dla krzyżowania dwupunktowego zostały przedstawione w punkcie 6.3.1.

8 Podsumowanie

Projekt poruszający tematykę algorytmów heurystycznych. Dzięki własnej implementacji strategii ewolucyjnej i algorytmu genetycznego poznano istotę algorytmów ewolucyjnych. Zastosowanie autorskiej heurystyki funkcji oceny pozwoliło na dokonanie porównania pomiędzy tymi konkretnymi typami algorytmów ewolucyjnych.